

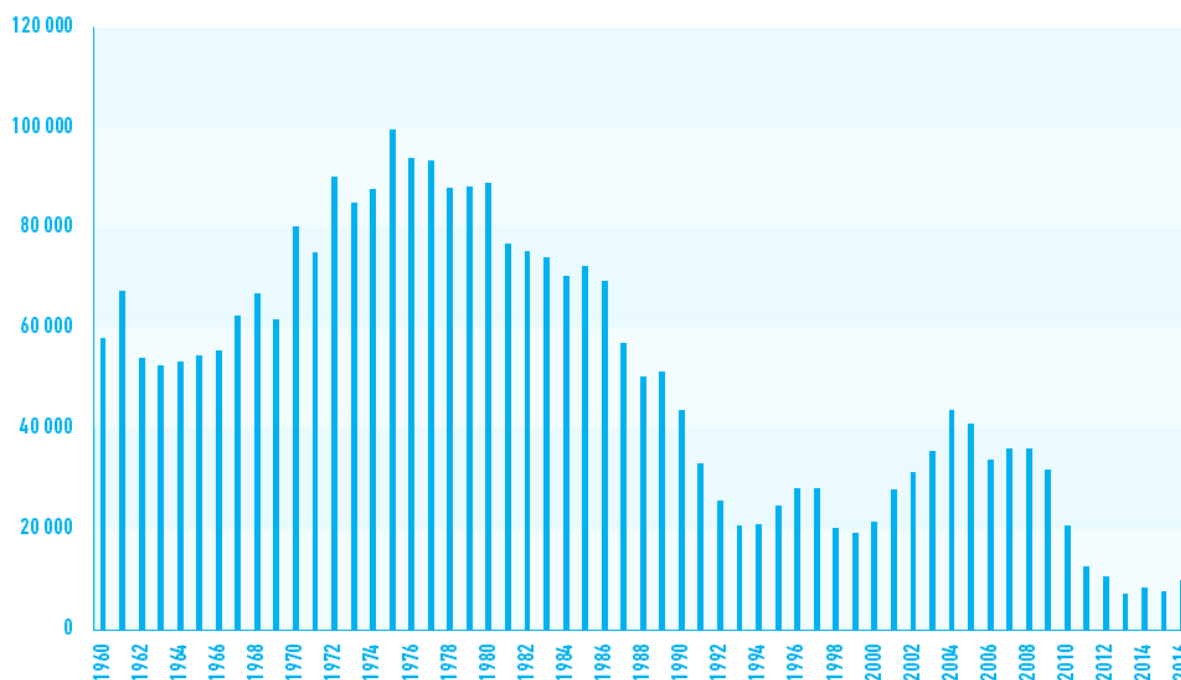
Lakásfelújítások Magyarországon

A lakóingatlan-állomány megújulási igénye

A Takarékcsoport tagjaként az FHB Jelzálogbank rendszeresen elemzéseket publikál a lakáspiacot meghatározó trendekről és egyedülálló részletességgel dolgozza fel a magyarországi lakásáruk alakulását. Az új építések szerepe és fontossága mellett érdemes figyelemmel kísérni a meglévők felújításait is.

A hazai lakásépítések erősen ciklikusak. A rendszerváltás előtt, a nagy lakótelep építések idején évente 80-100 ezer új lakásba költözhetek lakók, utána azonban jelentősen visszaesett az építések száma. Az ezredforduló utáni hullámot a kedvezményes kamattámogatásos hitelek és a devizahitelezés időszaka generálta, a válság azonban erősen megtépázta a szektort, és alig épültek lakások 2010-2015 között.

Az épített lakások száma Magyarországon

1. ábra. Magyarországon épített lakások száma 1960-2016 (Forrás: KSH)

A jelentős ciklikussággal együtt jár, hogy az ingatlanok állapotának romlása is hasonló mintázatot követ. A nagy lakótelepek pótlása vagy rekonstrukciója hirtelen egyszerre válhat szükségessé. De ugyancsak ez igaz a 60-70-80-as évek „Kádár-kockáira” is, melyek szintén tömegében készültek el, és így hirtelen jelentős nagyságban jelennek meg felújítási vagy pótlási igénnyel. Az előbbieken említett ingatlanokat pusztán újak építésével lehetetlen lenne pótolni: a tömeges állami lakásépítések korszaka megismételhetetlennek tűnik, a bontások számos egyéb problémát vetnének fel. A lakásállomány megújulása azonban nem csak új ingatlanok építésén keresztül valósulhat meg, hanem a felújításokkal jelentősen növelhető az épületek élettartama. Bár sokszor előkerül, hogy a lakásállománynak százévente szükséges lenne megújulnia, megfelelő karbantartással az épületek ennél hosszabb ideig állhatnak, elég a budapesti belváros történelmi épületeire gondolnunk, de több száz éves házakkal is lehet találkozni az országban számos helyen. A lakásállomány élettartamának (lakhatóságának, értékének, kiadhatóságának, stb.) szempontjából tehát kulcsfontosságú, hogy a lakosság milyen mértékben valósít meg felújításokat az otthonában.

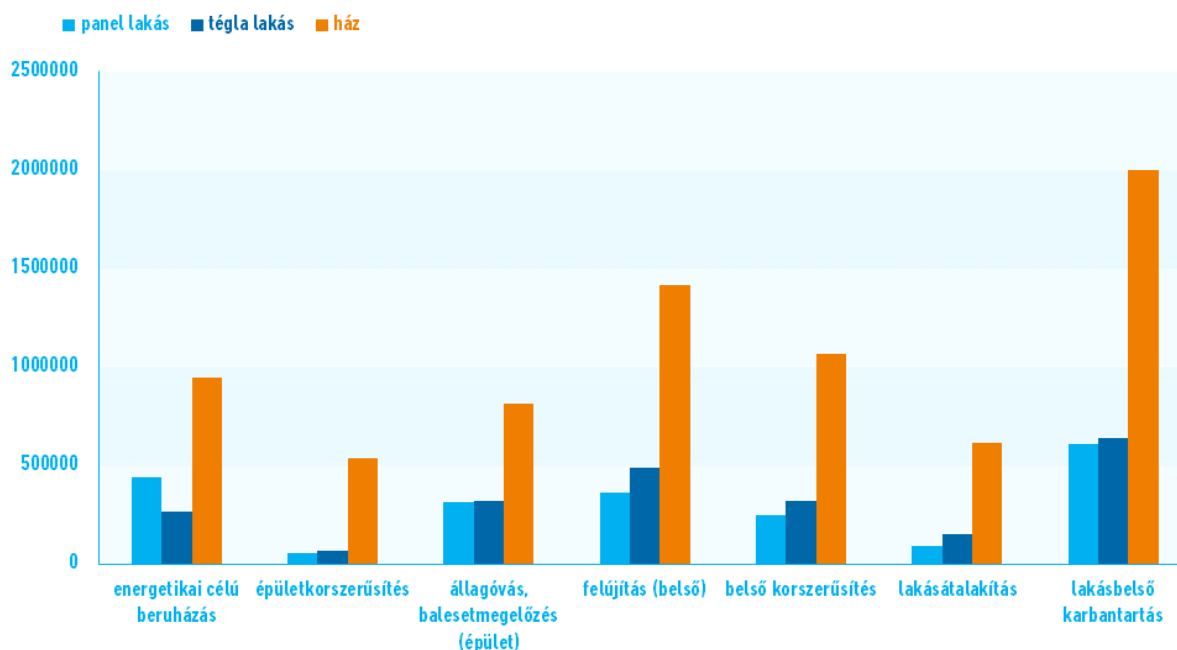
Felújítások

Magyarországon az elmúlt 10 évben alig akadt olyan lakóingatlan, ne végeztek volna valamilyen felújítást, mindössze a teljes hazai lakásállomány 12 százaléka esetében nem nyúltak hozzá az épülethez vagy lakáshoz sem kívül sem pedig belül a KSH legfrissebb *Miben élünk* c. felmérése szerint. Vagyis a válság és a gazdasági nehézségek ellenére a lakosság igyekezett javítani vagy legalább megőrizni az otthona komfortját.

A cél, hogy legalább komfort ne csökkenjen

A legtöbben elsősorban a belsőre koncentráltak, azon belül is arra, hogy otthonuk állapotát szinten tartsák, így a lakáskarbantartását célzó munkát 3,25 millió lakásban végezték el, vagyis a lakások 84 százalékánál a KSH által 2016-ban végzett felmérés szerint. Ezen belül a legnépszerűbb munkának a festés, mázolás és a tapétázás számított, több mint 3,14 millió lakásban, de sok helyen végeztek csempézési, burkolási munkát vagy parketta és padlószőnyeg cseréjét-felújítását is, mind a két munkatípus esetében meghaladta az 1 milliót az érintett lakások száma. Bár sokaknak vélhetően nem volt lehetősége a nyílászárók teljes cseréjére, azért a lakás komfortfokozatán ezek felújításával igyekeztek javítani. Több mint 700 ezer otthonban fordultak elő ezek az ablak- és ajtófelújításos hőszigetelési és javítási munkálatok.

A felújítások típusai és az érintett lakások száma

2. ábra. A 2006 és 2016 között megvalósított felújítási munkák típusai és az érintett lakások száma (Forrás: KSH)

A lakásbelsővel kapcsolatban sokan nem elégedtek meg az állapot szinten tartásával, a lakás belső komfortját javítani hivatott munkát körülbelül 1,3 millió lakásban végezték el. Ezen belül szintén háromféle munkatípus különíthető el, felújítási, korszerűsítési és lakásátalakítási munkálatok. A felújítási beruházások közül hasonló számban 420-464 ezer lakásban került sor a fűtőkészülékek vagy a villanyvezetékek illetve a vízmelegítő készülékek cseréjére. A belső korszerűsítési beruházásokon belül fűtéskorszerűsítést és fürdőszoba, WC átalakítást végeztek a legtöbben, 347 illetve 324 ezer otthonban, míg a kategórián belül a harmadik helyen a népszerűségben a melegvízellátás korszerűsítése szerepelt, melyre 225 ezer lakásban került sor. Jellemző, hogy a lakásbelső beruházásokon belül lakásátalakításokra jóval kevesebb esetben került sor, az előbbi két kategóriához képest, kimondott átalakítást 243 ezer otthonban végeztek, fürdőszoba, illetve WC-helyiség építésére pedig 113,6 ezer esetben került sor, míg a népszerűségben harmadik helyen álló bővítésre kevesebb, mint 55 ezer esetben vállalkoztak a tulajdonosok (2. ábra).

1. grafika. A legnépszerűbb felújítási munkálatok 2006 és 2016 között Magyarországon (A betűk nagysága a gyakoriság szerinti különbséget mutatja) (Az arányok meghatározása a KSH legfrissebb Miben élünk kiadványának adatai alapján történt)

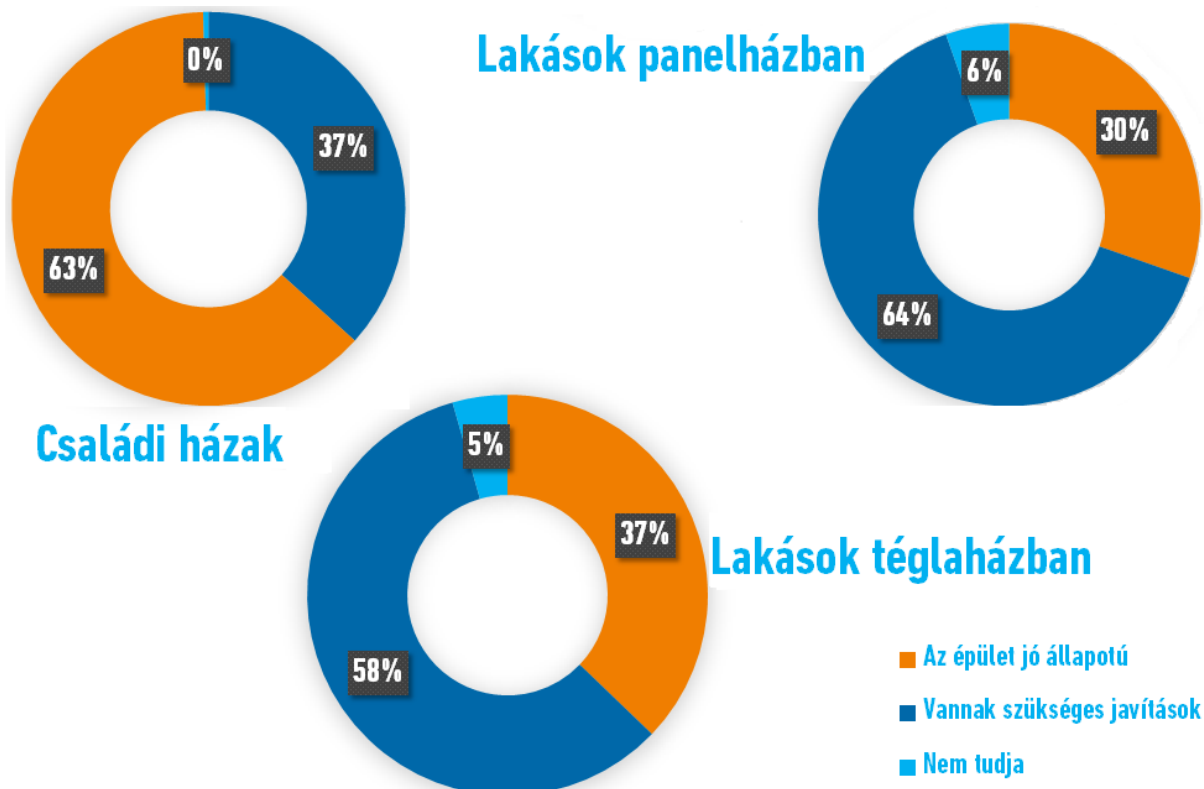
Az épületek külsejét érintő beruházásokat 2,3 millió lakásban hajtottak végre. Az épületekkel kapcsolatos beruházásokat további három részre bonthatjuk, az első csoportot az energetikai célú beruházások jelentik, vagyis az energiafogyasztás csökkentését célozzák, mint például a falak hőszigetelése, vagy a nyílászárók cseréje. Ilyen jellegű munkálatok összességében a lakások közel 43 százalékában fordultak elő. Ezen belül a legnépszerűbbnek a nyílászárók cseréje számított. Az elmúlt 10 év során 1,2 millió lakásban történt ilyen Magyarországon. Az épülettel kapcsolatos beruházások másik csoportját az épületkorszerűsítés jelenti, vagyis a korábbi állapot és komfort javítása a cél, mint például a csatornáztatás, vagy a tető cseréje, ami a hazai lakások valamivel több mint egy harmadát érintette, míg a munkálatok harmadik körét az állagmegóvó intézkedések jelentik, például a homlokzat tatarozása, mely 600 ezer lakás esetében került sor.

Jellemző volt, hogy aki kívülről hozányúlt az épülethez, az belül sem hagyta változatlan állapotban, a hazai lakások 56 százalékában valósultak meg külső és belső beruházások egyaránt az elmúlt 10 év során, és mindössze az épületek 4 százaléka az a kör, ahol az épületen csak külső munkálatokat hajtottak végre.

Azt, hogy a hazai lakosság számára fontosak a felújítások, mutatja, hogy sokan nem csak egyfajta munkát végeztek el. A lakások több mint 70 százaléka esetében legalább kétféle munka is megvalósult 2006 és 2016 között. A legnagyobb arányban 2-3 féle típusú művelet jellemezte a felújításokat, de a lakások nagyjából 28 százaléka esetében 6-10 vagy előlötti számban került sor felújítási munka elvégzésre, vagyis az adott ingatlanokat átfogóan újították fel a KSH számai alapján.

További munkálatokra is szükség van

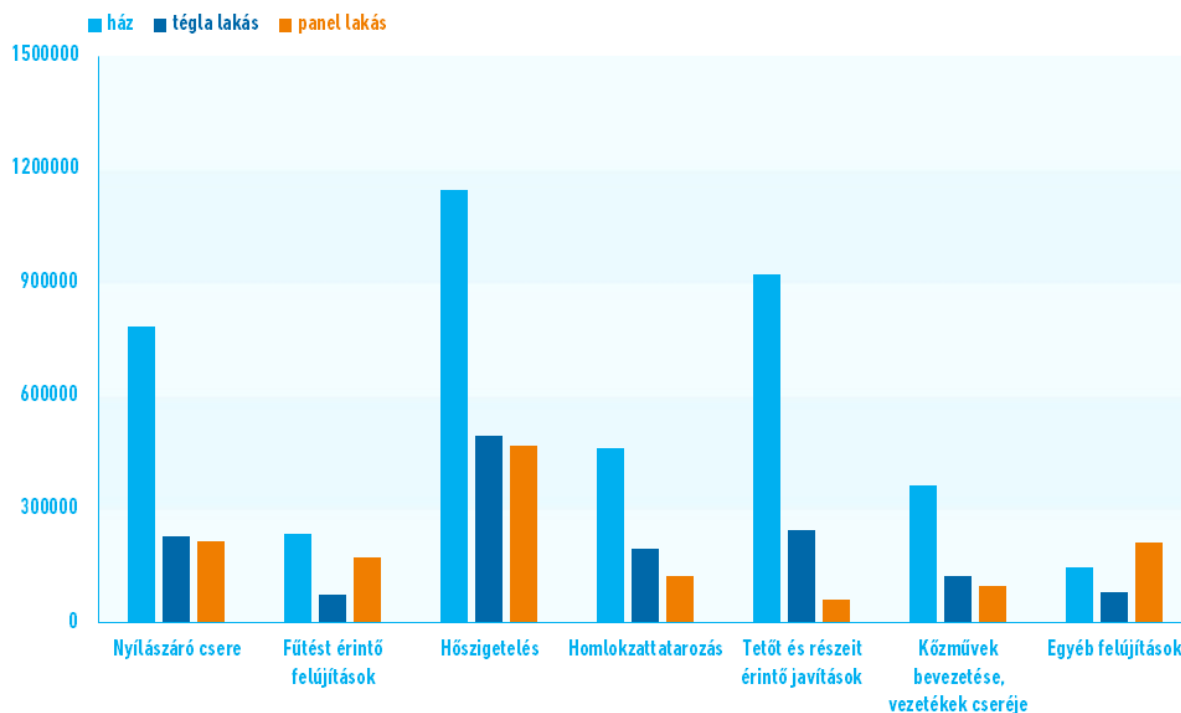
A lakóingatlanállomány élettartamában főként az előzőekben az épületekhez kapcsolódó felújításoknak van nagy szerepe, melyek az adott ingatlan megfelelő állékonyságát és energetikai jellemzőit valamint a modern elvárásoknak történő megfelelést biztosíthatják. A KSH átfogó felmérése szerint az elmúlt éveket jellemző magas felújítási hajlandóság ellenére további munkálatokra is szükség van az épületeken a lakók szerint. A családi házak és panel épületekben található lakások kétharmadánál lenne szükség ilyen munkálatokra, a téglalakások esetében valamivel kevesebb, de itt is közel 60 százalékos a felújításra váró épületekben található lakások aránya (3. ábra).

3. ábra. Az épületek esetében szükséges felújítási munkák lakástípus szerint (Az arány a bennük található lakások száma alapján került meghatározásra) (Forrás: KSH)

Az elvégzendő munkák közül kiemelkedik a hőszigetelés, melyet a panel és téglalakások illetve a házak esetében is a leginkább szükséges munkálatnak gondolnak a lakók, a családi házak közül közel 1,2 milliót érint, a téglalakások és panelek közül is 500 ezer körüli számot. Bár a hőszigeteléssel kapcsolatos igény a házak esetében a legmagasabb, arányaiban a paneltulajdonosok látják az állományon belül a legtöbb esetben indokoltnak a munkák elvégzését, a panellakások 64 százaléka esetében vélik szükségesnek. A téglalakások esetében a szigetelés szükségessége a lakások 61 százalékát érinti, míg a családi házak esetében ez az arány 49 százalékos. A nyílászárókat illetően a családi házak közül lenne szükség a legtöbb esetben (34%) cseréire. Panelek esetében ez az arány 30%, a legalacsonyabb pedig a téglalakásoknál, ahol 28% (4. ábra).

Az épületek esetében szükséges felújítások

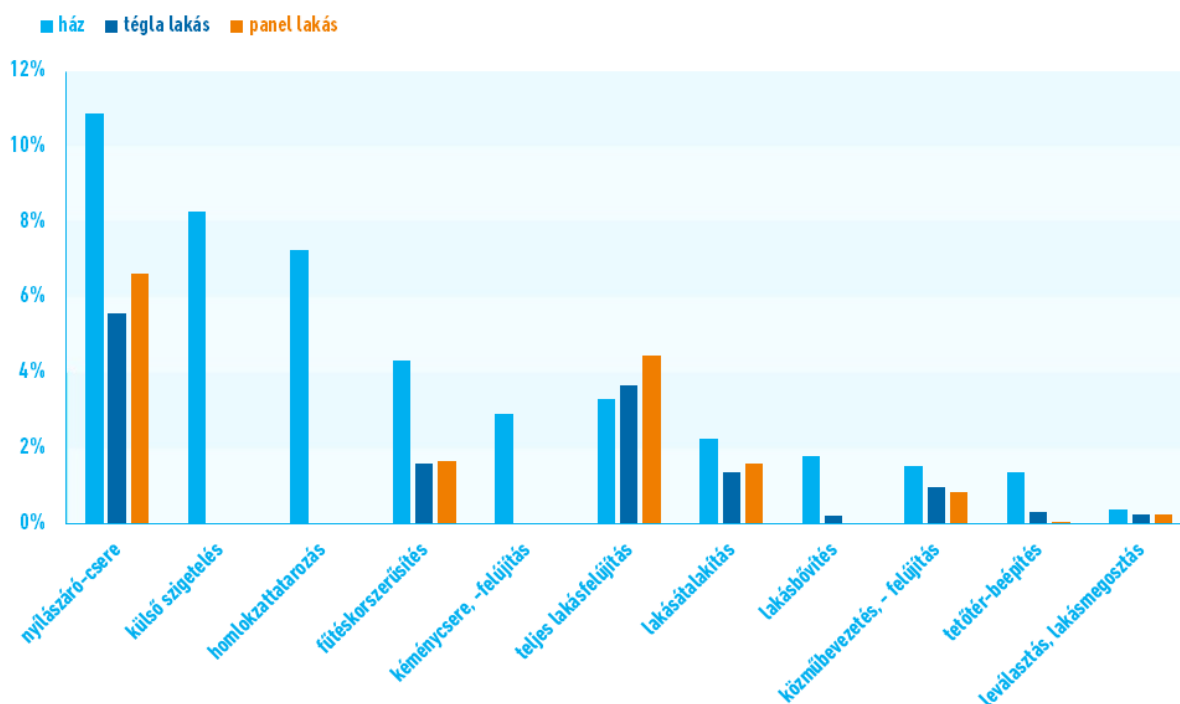

4. ábra. Az épületek esetében továbbiakban szükséges felújítások (Forrás: KSH)

Milyen felújítások várhatóak a következő 3 évben?

A lakosság nem csak látja a hibákat, de tenni is szeretne a javulásért. **A jövőben a lakosság további jelentős felújításokat is tervez, melynek köszönhetően 900 ezer lakás kerülhet jobb állapotba, a KSH számok alapján. A jövőre nézve továbbra is a nyílászárócsere, mint felújítási munka népszerűsége kiemelkedő, a családi házak, a téglalakások és a panel lakások esetében is ez a beruházás érinti a lakások legnagyobb százalékát. A családi házak 11 százalékánál, de még a téglalakások 6 százalékánál is készülnek rá. Utóbbi kettő esetében a második helyen a népszerűségben a teljes lakásfelújítás szerepel, ugyanakkor a házak esetében ez a munka a többi kategóriához képest jóval kevesebb lakást érinthet. A háztulajdonosok jellemzően inkább az épület külső részeire fordítanak jelentős forrásokat, a külső hőszigetelés és a homlokzattatarozás áll az elvégzendő munkák esetében a népszerűségi sorrend második és harmadik helyén, 190, illetve 170 ezer családi háznál tervezik ezeket a munkálatokat elvégezni, de szintén jellemző, hogy a téglalakásokhoz képest jóval nagyobb arányban terveznek fűtéskorszerűsítést is a tulajdonosok (5. ábra).**

A következő 3 évben tervezett munkálatok

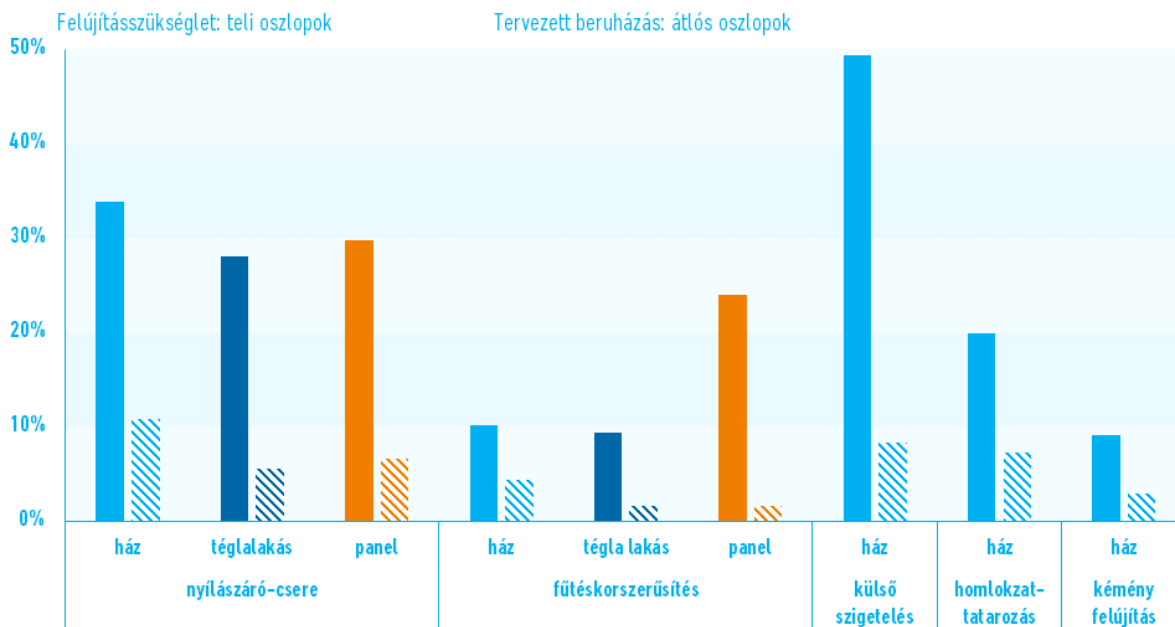
5. ábra. A következő 3 évben tervezett felújítási munkálatok az egyes lakástípusok szerint (Forrás: KSH)

Elemzésünkben azt is megvizsgáltuk, hogy a szükségesnek ítélthez képest milyen arányban tervezik a lakók az egyes épületfelújításokat elvégezni a következő 3 évben. Mint a 6. ábrán látható, **a legközelebb egymáshoz a családi házak esetében tervezett és igényként megjelenő fűtőkorszerűsítés áll**, ahol az ingatlanok 10,2 százaléka esetében vélték úgy a tulajdonosok, hogy szükséges lenne ilyen jellegű munkák elvégzésre és a házak 4,3 százaléka esetében terveznek is ilyen beruházást a következő három évben, vagyis a szükségesnek ítélt munkák közel 43 százaléka meg is valósulhat néhány éven belül. **Szintén viszonylag sok munkálat kerülhet elvégzésre a családi házak esetében szükséges homlokzattatarozásokat illetően**, az ilyen ingatlanok 20 százalékánál lenne szükség ezen munka elvégzésre, és több mint 7 százaléknian terveznek is ilyen beruházást a következő három évben. Vagyis a szükségesnek ítélt munkálatoknak több mint harmada akár meg is valósulhat 2020-ig. **Szintén a házak esetében esik egymáshoz a legközelebb a szükséges és a tervezett nyílászárócsere száma**, közel a felújítási igény egy harmada valósulhat meg a következő három évben.

A legnagyobb különbség az igények és a tervezett megvalósítások esetében a panel épület fűtőkorszerűsítésében mutatkozik, ahol mindössze az igények 7 százaléka teljesülhet a következő három évben, míg ugyanis a lakások tulajdonosainak 24 százaléka vélte úgy, hogy szükséges lenne e munka elvégzése, addig a megvalósítás csak a lakások 1,7 százalékát érintheti.

Az egyes épületen végrehajtandó felújításszükséglet és tervezett beruházás

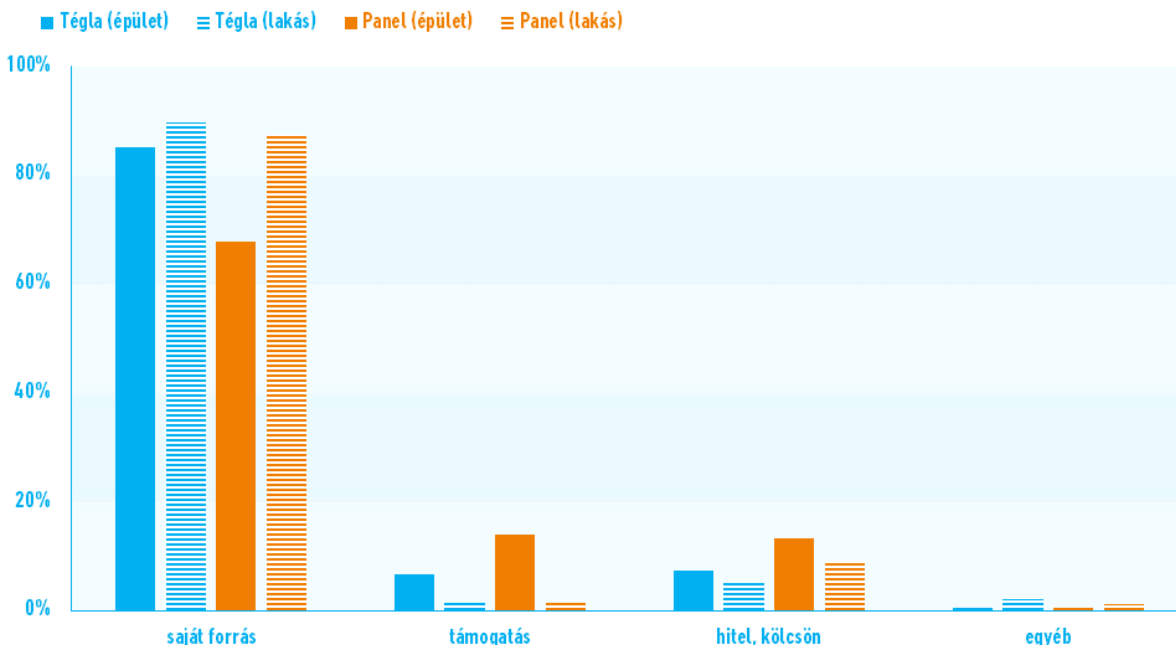
6. ábra. A szükséges és a következő 3 évben tervezett felújítási munkálatok aránya az egyes lakástípusok szerint (A számítások a KSH legfrissebb Miben élünk felmérése alapján történt)

Miből finanszírozzák az emberek a felújításokat

A felújítások megvalósulása szempontjából kulcsfontosságú, hogy a háztartások miként teremtik elő az ehhez szükséges anyagi forrásokat. **A finanszírozást vizsgálva látható, hogy a legnagyobb szerepe a saját forrásoknak van minden épülettípus esetében. Az elmúlt évek jelentős támogatásainak köszönhetően egyedül a panel épületek esetében alacsonyabb valamivel ez az arány,** illetve itt van már tapasztalható jelentősége a hitelfelvételnek is. Összességében a korábbi évek felújításaiban – legyen szó házról vagy lakásról – a hitelből történő finanszírozás korlátozott jelentőségű volt a saját forráshoz képest. A beruházások saját lakásra eső részét a panelépületek kivételével 10 százalékosnál alacsonyabb részesedési arány jellemzi, ám a hitelek szerepe a felújításokban így is meghaladja a támogatásokét (7. ábra).

Jellemző, hogy nagyon keskeny a határ a felújítási és korszerűsítési munkálatok között, ugyanakkor a hitelezésnél nagyon lényeges szerep jut annak, hogy az adott lépés minek minősül, ugyanis a kettő lakáscél közül csak utóbbira igényelhető támogatott hitel. A bővítés pedig akkor minősül támogatott célnak, ha a hasznos alapterület növekszik és legalább egy lakószobával bővül az ingatlan. **A következő 3 évet tekintve a két legnépszerűbb munkálat, a nyílászárócsere és a külső homlokzati hőszigetelés esetében például lehetőség van támogatott hitel felvételére, illetve az MFB Pontokon elérhető hitelhez is hozzájuthatnak a tulajdonosok. Ugyancsak felvehető támogatott hitel a fűtőkorszerűsítésekre, a napkollektor, napelem telepítésekre, a tető- vagy födémzsigetelésekre, a csatornázásra vagy a tetőtérbeépítésre.** Ugyanakkor a lakásbelső érintő munkálatokra, mint a festés, csempézés, burkolás vagy a nyílászárók felújítására jellemzően a minden korábbinál ügyfélbarátabban elérhető piaci hitelek állnak rendelkezésre.

A felújítási költség saját lakásra eső részének finanszírozása (átlagos arányok)

7. ábra. A felújítási munkákkal járó költségek saját lakásra eső részének megoszlása finanszírozási formák szerint (átlagos arányok) (Forrás: KSH)

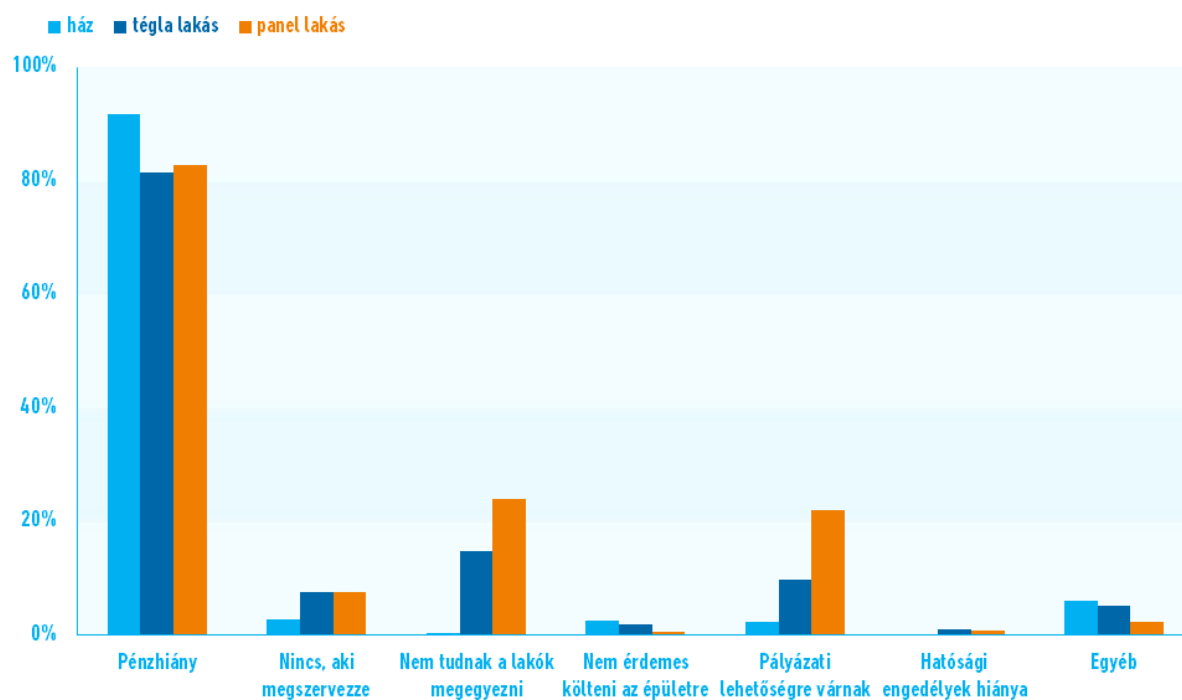
Pénzhiány az oka a felújítások elmaradásának

Mint az előzőekben bemutatottuk, a lakosság szeretne javítani az életkörülményein, és látja a hibákat, melyeket orvosolni kellene. Bár sokan tesznek lépéseket az ingatlanok komfortosabbá tételére, mégis sok beruházás megvalósulására várni kell. **A beruházások finanszírozásában a saját források túlnyomó szerepével függhet össze, hogy sokan úgy érzik, hogy az anyagiak miatt nem kerülhet sor a vágyott felújításokra. A felújítások akadályaként ugyanis a legtöbben a KSH felmérésében a pénzhiányt jelölték meg, akár házról, téгла lakásról, vagy panel lakásról volt szó.**

A családi házak tulajdonosainál több mint 90 százalékos arányt ér el ez a gátló tényező, de utóbbi kettő esetében is meghaladta a 80 százalékos a jelölések aránya. Jellemző, hogy a társasházakban még a lakók közötti összhang hiánya is hátráltatja a felújítások elvégzését, a panelek több mint 20 százalékánál emiatt is csúsztak a beruházások. A téгла lakások között ugyan valamivel kisebb jelentősége volt a lakók egyet nem értésének, azonban ez itt is a második legjelentősebb indoknak számít. A panelek esetében szintén jellemző, hogy a tulajdonosok kívánnak, és a korábbi évek pályázatai alapján remélik, hogy egy későbbin elindulhatnak majd, mely időpontig nem vágnak bele felújítási munkálatokba. Legalábbis ezt mutatja, hogy a lakások szintén több mint 20 százaléka esetében a beruházások elmaradásának indokaként ezt is megjelölték (8. ábra).

A felújítások legnagyobb hátráltatója

8. ábra. A felújítások legnagyobb hátráltójaként megjelölt okok megoszlása (Forrás: KSH)

Az FHB Indexhez kapcsolódó szolgáltatásaink

Az FHB Lakásárindexet negyedéves gyakorisággal tesszük közzé. A hazai ingatlanpiaci gyakorlatban ez a mutató mind időintervallumában, mind adatminőségében, mind módszertani megalapozottságában kiemelkedik a magyar lakáspiaci adatok közül. Az első, 2009-es publikálás óta az MNB (Magyar Nemzeti Bank), az RICS nemzetközi szervezete (The Royal Institution of Chartered Surveyors), az IMF, a European Mortgage Federation és az Európai Bizottság is kiemelt lakáspiaci mutatóként hivatkozott már az FHB Indexre.

Rendszeresen publikáljuk az FHB egyedi témát feldolgozó speciális lakáspiaci elemzéseit, az FHB Termőföldindexet és a Lakásárprognózist.

Az FHB Indexhez felhasznált teljes körű magyarországi adatbázis és az Index előállításához elvégzett módszertani fejlesztés lehetővé teszi, hogy a pénzügyi szektor számára kötelező, a fedezeti portfólióban lévő ingatlanok értékének monitorozására, és felülvizsgálatára, gyors és költséghatékony megoldást biztosítson.

Számos egyedi igényre készülő elemzési megbízást teljesítünk. Ezekben lakás-, telek- és termőföldpiacról szóló helyi információkat, a prognózisunk mértékére, dinamikájára vonatkozó részletesebb magyarázatot, valamint a teljesülést övező kockázatok vizsgálatát is kínáljuk.

Az FHB Jelzálogbank Nyrt. a szövetségi hitelintézeti integráció tagja.

Készséggel állunk rendelkezésükre részletes ajánlattal és további kérdésekkel kapcsolatban.

Molnár Zsolt
főosztályvezető
FHB Jelzálogbank Nyrt.
Telefon: +36(1)452-9208
E-mail: molnar.zsolt@fhb.hu

Incze Zsombor
FHB Index projektvezető
FHB Jelzálogbank Nyrt.
Telefon: +36(30)771-2135
E-mail: incze.zsombor@fhb.hu

Az **ELTINGA** az FHB Index kizárólagos kutatási partnere.